

## **ПРОТОКОЛ № 1**

### **засідання обласної комісії з питань здійснення державного моніторингу в галузі охорони атмосферного повітря та управління якістю атмосферного повітря**

**23 січня 2020 року**

**м. Чернігів**

Голова комісії,  
заступник голови Чернігівської  
обласної державної адміністрації

**Олександр САВЧЕНКО**

Секретар комісії, начальник відділу  
екологічного моніторингу управління  
заповідної справи та екологічного моніторингу  
Департаменту екології та природних ресурсів  
Чернігівської обласної державної адміністрації

**Валентина ГАНЖА**

Присутні: 21 особа (список присутніх на засіданні додається).

#### **ПОРЯДОК ДЕННИЙ:**

1. Стан атмосферного повітря області за результатами моніторингових досліджень та результатами досліджень атмосферного повітря під час здійснення заходів державного нагляду в 2019 році:

1.1. Стан атмосферного повітря області за результатами моніторингових досліджень у 2019 році.

(Доповідач – Зарецька Юлія Петрівна – завідувачка сектору спостережень за забрудненням атмосферного повітря Чернігівського обласного центру з гідрометеорології).

1.2. Результати досліджень атмосферного повітря під час здійснення заходів державного нагляду.

(Доповідач – Вербицька Наталія Владиславівна – заступник начальника управління – начальник відділу санітарно-епідеміологічного нагляду та організації розслідування спалахів управління державного нагляду за дотриманням санітарного законодавства Головного управління Держпродспоживслужби в Чернігівській області).

1.3. Стан атмосферного повітря області за результатами моніторингових досліджень у 2019 році.

(Доповідач – Сахневич Катерина Вікторівна – директор Департаменту екології та природних ресурсів Чернігівської обласної державної адміністрації).

2. Виконання постанови Кабінету Міністрів України від 14 серпня 2019 року № 827 «Деякі питання здійснення державного моніторингу в галузі охорони атмосферного повітря».

(Доповідач – Сахневич Катерина Вікторівна – директор Департаменту екології та природних ресурсів Чернігівської обласної державної адміністрації).

3. Визначення завдань з оцінки фактичного стану атмосферного повітря області.

(Доповідач – Сахневич Катерина Вікторівна – директор Департаменту екології та природних ресурсів Чернігівської обласної державної адміністрації).

### 1.1. СЛУХАЛИ:

Зарецьку Юлію Петрівну, завідувачку сектору спостережень за забрудненням атмосферного повітря Чернігівського обласного центру з гідрометеорології – акцентувала увагу на результатах вимірювань моніторингових досліджень атмосферного повітря м. Чернігів.

Моніторинг забруднення атмосферного повітря в м. Чернігів здійснюється Чернігівським обласним центром з гідрометеорології на двох стаціонарних постах: ПСЗ № 1 – вул. Всіхсвятська; ПСЗ № 2 – вул. Пирогова.

У повітрі визначається вміст чотирьох основних домішок: завислих речовин, діоксиду сірки, оксиду вуглецю і діоксиду азоту. Вміст специфічних домішок – восьми важких металів (заліза, кадмію, марганцю, міді, нікелю, свинцю, хрому, цинку) визначається на одному посту.

Перевищення середньодобової гранично допустимої концентрації зафіксовано лише з діоксиду азоту в 2,4 раза.

Середні за добу концентрації інших домішок, що визначалися, були нижче відповідних гранично допустимих концентрацій.

Перевищень максимально разових концентрацій речовин, що визначалися не встановлено.

Забрудненість повітря діоксидом азоту була дещо вищою на вулиці Всіхсвятській, іншими домішками – однаковою на обох постах спостережень.

### ВИСТУПИЛИ:

Савченко О.П. – конкретизуйте, за якими показниками зафіксовано перевищення та як це впливає на здоров'я людей?

Зарецька Ю.П. – зафіксовано перевищення середньодобових концентрацій лише з діоксиду азоту, це речовина, яка впливає на здоров'я населення. Але якщо врахувати вміст всіх забруднювальних речовин, то загальний рівень забруднення атмосферного повітря за індексом забруднення атмосфери оцінюється як низький.

Седячко В.М. – біля поста № 1 по вулиці Всіхсвятська розташовані школи та дитячі садки. Ви фіксуєте перевищення вмісту забруднювальних речовин. Чи впливає це на здоров'я дітей?

Зарецька Ю.П. – на обох постах фіксується перевищення тільки діоксиду азоту і, зауважу, що перевищення середньодобових, а не максимально разових значень. Перевищення рівня діоксиду азоту в атмосферному повітрі пов'язано з тепловою енергетикою. Якщо порівнювати весь спектр забруднювальних речовин, то Чернігів – одне з найбільш чистих міст України. В місті багато автотранспорту, викиди якого впливають на стан атмосферного повітря. Ми проводимо моніторингові дослідження стану атмосферного повітря для використання даної інформації при прийнятті місцевими органами влади управлінських рішень.

Осадців І.В. – вміст яких важких металів досліджується і чи фіксується перевищення їх вмісту?

Зарецька Ю.П. – вміст восьми важких металів (заліза, кадмію, марганцю, міді, нікелю, свинцю, хрому, цинку) визначається на одному посту по вулиці Всіхсвятській. Перевищень їх вмісту не зафіксовано. Наприклад, вміст свинцю становить 0,2 середньодобової гранично допустимої концентрації.



Осадців І.В. – у місті Київ виділяються кошти на збільшення кількості постів спостережень, а як у нашому місті? Програмою необхідно передбачити збільшення кількості постів спостережень.

Зарецька Ю.П. – необхідно збільшувати кількість постів спостережень, у тому числі автоматизованих. За нормативними показниками, в населеному пункті на 250 тисяч населення потрібно 3-5 постів спостережень.

## **1.2. СЛУХАЛИ:**

Вербицьку Наталію Владиславівну, заступника начальника управління – начальника відділу санітарно-епідеміологічного нагляду та організації розслідування спалахів управління державного нагляду за дотриманням санітарного законодавства Головного управління Держпродспоживслужби в Чернігівській області – зазначила, що дослідження здійснюються згідно з планом проведення лабораторних випробувань, вимірювань, досліджень та експертизи під час здійснення державного контролю (нагляду) за дотриманням санітарного законодавства з метою забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення на території Чернігівської області згідно з річними планами. До Плану включено санітарно-хімічні, мікробіологічні дослідження води, паразитологічні дослідження піску, дослідження змивів з об'єктів навколишнього середовища, а також дослідження атмосферного повітря на хімічні показники, повітря закритих приміщень на хімічні та мікробіологічні показники, виміри параметрів мікроклімату, освітленості, шуму.

Дослідження атмосферного повітря здійснюється на вміст таких забруднювальних речовин: азоту діоксид, ангідрид сірчистий, вуглецю оксид, пил, свинець, сірководень, бензол. Заміри проводяться на території дитячих навчальних закладів, а саме на межі земельної ділянки закладу з боку джерела забруднення атмосферного повітря. За результатами досліджень 2019 року, перевищень вмісту забруднювальних речовин, що визначалися, не зафіксовано.

## **ВИСТУПИЛИ:**

Савченко О.П. – скільки проведено перевірок у 2019 році Головним управлінням Держпродспоживслужби в Чернігівській області?

Вербицька Н.В. – протягом минулого року було здійснено 46 перевірок, проведено 399 досліджень санітарно-хімічних показників атмосферного повітря.

## **1.3. СЛУХАЛИ:**

Сахневич Катерину Вікторівну, директора Департаменту екології та природних ресурсів Чернігівської обласної державної адміністрації – зазначила, що у 2019 році в рамках Програми охорони навколишнього природного середовища Чернігівської області на 2014-2020 роки за кошти обласного фонду охорони навколишнього природного середовища проведені дослідження вмісту забруднювальних речовин в атмосферному повітрі міста Чернігів на суму 17,816 тисяч гривень. Зазначені дослідження на замовлення Департаменту екології та природних ресурсів облдержадміністрації проведено з червня по жовтень в місцях імовірно найбільшої загазованості, тобто на перехрестях головних вулиць міста. Вміст забруднювальних речовин в атмосферному повітрі

міста протягом року не перевищував максимально разових гранично допустимих концентрацій.

Так, вміст діоксиду азоту зафіксовано на рівні 0,1 – 0,3 ГДК; діоксиду сірки 0,2- 0,7 ГДК, пилу 0,3 – 0,7 ГДК, оксиду вуглецю 0,2 – 0,7 ГДК.

У період явищ температурної інверсії восени цього року, а саме 25 жовтня, додатково за кошти обласного природоохоронного фонду проведено дослідження вмісту забруднювальних речовин в атмосферному повітрі міста Чернігів за адресою вулиця Мазепи, 4-6. Перевищень максимально разових гранично допустимих концентрацій забруднювальних речовин не зафіксовано.

Щодо загального рівня забруднення атмосферного повітря області у 2019 році, то за індексом забруднення атмосфери він оцінюється, як низький.

Узагальнену екологічну інформацію щодо стану атмосферного повітря області Департамент екології та природних ресурсів облдержадміністрації щомісячно надає до Мінекоенерго та оприлюднює на сайті Департаменту.

## **2. СЛУХАЛИ:**

Сахневич Катерину Вікторівну, директора Департаменту екології та природних ресурсів Чернігівської обласної державної адміністрації – доповіла про виконання постанови Кабінету Міністрів України від 14.08.2019 № 827 «Деякі питання здійснення державного моніторингу в галузі охорони атмосферного повітря». Зокрема, розпорядженнями голови облдержадміністрації органом управління якістю атмосферного повітря визначено Департамент екології та природних ресурсів Чернігівської облдержадміністрації та створено обласну комісію з питань здійснення державного моніторингу в галузі охорони атмосферного повітря та управління якістю атмосферного повітря.

Для повної реалізації визначених завдань центральним органам виконавчої влади необхідно прийняти низку нормативно-правових актів, зокрема затвердити порядок проведення оцінювання за режимами, порядок розміщення та кількості пунктів спостережень, порядок створення інформаційно-аналітичних систем даних та інші. Також українські показники вмісту забруднювальних речовин мають бути приведені до європейського формату та при дослідженнях необхідно дотримуватися єдиних методичних вимог.

Наступний етап – розроблення обласної програми державного моніторингу у галузі охорони атмосферного повітря. Програмою визначатиметься розміщення та кількість пунктів спостережень; мережа спостережень та лабораторій спостереження за якістю атмосферного повітря; перелік забруднювальних речовин; методи, що застосовуватимуться для вимірювання, обчислення, прогнозування та оцінки рівня забруднювальних речовин; встановлюватимуться режими оцінювання та шляхи фінансування.

Постановою визначено, що проєкт Програми повинен відповідати типовій формі, яка буде затверджена наказом Міністерства енергетики та захисту довкілля України.

## **3. СЛУХАЛИ:**

Сахневич Катерину Вікторівну, директора Департаменту екології та природних ресурсів Чернігівської обласної державної адміністрації – зазначила,



що на засіданні Комісії з питань моніторингу довкілля області 28 жовтня минулого року обговорювався стан атмосферного повітря області та необхідність проведення оцінки фактичного стану атмосферного повітря області.

Уже не перший рік через відсутність достатнього фінансування більшість досліджень атмосферного повітря здійснюються в межах м. Чернігів.

Зауважу, що Програма, яка буде розроблятися, стосується території Чернігівської області за виключенням обласного центру.

Місто Чернігів, як агломерація, що визначено вищезазначеною постановою, має розробити окрему програму державного моніторингу у галузі охорони атмосферного повітря.

Для отримання повної й достовірної інформації про стан повітря області, яку буде використано для підготовки програми, з обласного фонду охорони навколишнього природного середовища області в 2020 році виділено 150 тисяч гривень.

Роботи з оцінки фактичного стану атмосферного повітря області включатимуть не тільки обробку й узагальнення інформації, а й камеральні дослідження.

У ході виконання роботи необхідно здійснити ґрунтовні дослідження та детальний аналіз щодо впливу підприємств та автотранспорту на стан атмосферного повітря у розрізі адміністративно-територіальних одиниць області.

Також необхідно виконати розрахунок забруднення атмосфери (РЗА) від сукупності джерел викидів основних підприємств-забруднювачів у розрізі населених пунктів (міста та райони) з обов'язковим зазначенням вихідних параметрів.

Очікуємо, що в результаті виконання роботи отримаємо обґрунтовані пропозиції щодо розміщення та видів постів спостережень за станом атмосферного повітря області.

Крім того, необхідно дослідити наявне транскордонне забруднення, оскільки на території області спостереження за транскордонним забрудненням атмосферного повітря не проводилися.

Департамент пропонує здійснити дослідження в 30 точках, а саме: в районних центрах; селі Жавинка Чернігівського району, с. Гнідинці Варвинського району; населених пунктах області, які розташовані на межі з Сумською і Полтавською областю та на кордоні з Республікою Білорусь та Російською Федерацією.

Зауважу, що постановою (п. 7) визначено переліки забруднювальних речовин, за рівнями яких потрібно здійснювати дослідження.

У додатку 2 до постанови визначено список А та список Б.

Перелік забруднювальних речовин, вміст яких визначатиметься під час камеральних досліджень повинен максимально відповідати списку А.

До списку А входять забруднювальні речовини: діоксид сірки, діоксид азоту та оксиди азоту, бензол, оксид вуглецю, свинець, тверді частки, арсен, кадмій, ртуть, нікель, бенз(а)пірен, озон.

Департамент запрошує до співпраці усі дотичні до питання якості атмосферного повітря служби й установи, науковців та громадських експертів в ході розробки проєкту Програми.

**ВИСТУПИЛИ:**

Савченко О.П. – пропоную обговорити перелік точок, в яких необхідно провести дослідження вмісту забруднювальних речовин.

Осадців І.В. – у Варвинському районі планується розробка нафтового родовища. Тому необхідно проводити дослідження на цій території.

Сахневич К.В. – заплановано провести дослідження у смт Варва та у Варвинському районі поблизу села Гнідинці, зокрема в зоні впливу Гнідинцівського газопереробного заводу.

Осадців І.В. – з якою періодичністю буде здійснюватися дослідження в цих точках?

Сахневич К.В. – в 2020 році дослідження буде проводитися один раз, для визначення фактичного стану атмосферного повітря області та розроблення заходів обласної програми.

Седячко В.М. – чи входить село Добрянка в перелік населених пунктів, де буде проведено дослідження?

Сахневич К.В. – на кордоні з Республікою Білорусь вибрано село Камінь, оскільки поряд з ним знаходиться місто Лоев, в якому працюють промислові підприємства. Розглянемо можливість дослідження атмосферного повітря в селі Добрянка.

Седячко В.М. – чи проводилися дослідження в Ічнянському районі протягом 2019 року?

Сахневич К.В. – це був окремий проект, з результатами якого можна ознайомитися на офіційному сайті Департаменту екології та природних ресурсів Чернігівської облдержадміністрації. За результатами досліджень атмосферного повітря перевищень не зафіксовано. А місто Ічня, як районний центр, є в переліку точок спостережень за станом атмосферного повітря зазначено.

Дегтяренко К.В. – в області наявні екологічно небезпечні об'єкти, тому вважаємо за необхідне провести дослідження в зоні їх впливу, також в районі Мринського газосховища в Носівському районі.

Селюченко В.Г. – ці об'єкти знаходяться в районних центрах, які вже включено до переліку.

Савченко О.П. – пропоную обговорити переліки забруднювальних речовин, за рівнями яких потрібно здійснювати дослідження.

Дегтяренко К.В. – пропоную здійснити дослідження вмісту формальдегіду та ртуті.

Сахневич К.В. – попередньо ми плануємо дослідити вміст забруднювальних речовин, які входять до списку А, в тому числі і вміст ртуті. Необхідно дослідити звітність підприємств області по викидам в атмосферне повітря і визначити місця для визначення вмісту формальдегіду.

Савченко О.П. – пропоную опрацювати отриману інформацію та до 01 лютого надати пропозиції щодо точок спостережень та переліку забруднювальних речовин, вміст яких в атмосферному повітрі необхідно дослідити.



**ВИРІШИЛИ:**

1.

*Членам комісії (за списком)*

1.1. Надати Департаменту екології та природних ресурсів Чернігівської облдержадміністрації обґрунтовані пропозиції щодо точок спостережень та переліку забруднювальних речовин, вміст яких в атмосферному повітрі необхідно дослідити.

*до 01.02.2020*

2.

*Департаменту екології та природних ресурсів Чернігівської облдержадміністрації*

2.1. Організувати проведення робіт з оцінки фактичного стану атмосферного повітря області. При формуванні технічного завдання врахувати пропозиції членів комісії стосовно визначення точок спостережень за станом атмосферного повітря на території області.

*до 01.03.2020*

2.2. Надати на ознайомлення членам комісії узагальнені матеріали з оцінки фактичного стану атмосферного повітря області.

*до 29.06.2020*

2.3. За підсумками проведеної роботи організувати наступне засідання комісії з питань здійснення державного моніторингу в галузі охорони атмосферного повітря та управління якістю атмосферного повітря для обговорення результатів оцінки фактичного стану забруднення атмосферного повітря.

*до 10.07.2020*

2.4. Після затвердження Міністерством енергетики та захисту довкілля України типової форми програми державного моніторингу у галузі охорони атмосферного повітря ініціювати розроблення обласної програми державного моніторингу у галузі охорони атмосферного повітря.

*до 14.08.2020*

3.

*Чернігівський обласний центр з гідрометеорології, Державна установа «Чернігівський обласний лабораторний центр Міністерства охорони здоров'я України»,*

Головне управління  
Держпродспоживслужби в  
Чернігівській області,  
КЕП «Чернігівська ТЕЦ» ТОВ  
фірми «ТехНова»

**3.1.** Надати наявні результати досліджень атмосферного повітря за 2000, 2010, 2015-2020 роки Департаменту екології та природних ресурсів Чернігівської обласної державної адміністрації.

*до 01.03.2020*

**3.2.** Опрацювати надані Департаментом екології та природних ресурсів Чернігівської облдержадміністрації матеріали оцінки фактичного стану атмосферного повітря області, надати пропозиції та бути готовими до обговорення.

*до 06.07.2020*

Голова комісії, заступник голови  
Чернігівської обласної державної  
адміністрації

  


О. САВЧЕНКО

Секретар комісії

В. ГАНЖА



**Список учасників в засіданні обласної комісії з питань здійснення державного моніторингу в галузі охорони атмосферного повітря та управління якістю атмосферного повітря 23.01.2020 року о 15.00**

№ n/n	П.І.П.	Посада, назва установи	Примітка
1	Савченко Олександр Павлович	заступник голови Чернігівської обласної державної адміністрації, голова комісії	член комісії
2	Сахневич Катерина Вікторівна	директор Департаменту екології та природних ресурсів Чернігівської обласної державної адміністрації, <i>заступник голови комісії</i>	член комісії
3	Ганжа Валентина Юріївна	начальник відділу екологічного моніторингу Департаменту екології та природних ресурсів Чернігівської обласної державної адміністрації, <i>секретар комісії</i>	член комісії
4	Бистревська Ольга Вікторівна	начальник відділу державного екологічного нагляду (контролю) атмосферного повітря Державної екологічної інспекції у Чернігівській області	замість Дзюби Валентини Андріївни – першого заступника начальника Державної екологічної інспекції у Чернігівській області
5	Гордова Альона Володимирівна	головний спеціаліст відділу екологічного моніторингу Департаменту екології та природних ресурсів Чернігівської обласної державної адміністрації	інші присутні
6	Вербицька Наталія Владиславівна	заступник начальника управління-начальник відділу санітарно- епідеміологічного нагляду та організації розслідування спалахів управління державного нагляду за дотриманням санітарного законодавства Головного управління Держпродспоживслужби в Чернігівській області	член комісії
7	Дегтяренко Костянтин Володимирович	провідний фахівець відділу організації заходів цивільного захисту Управління ДСНС України у Чернігівській області	член комісії
8	Денисова Наталія Миколаївна	Чернігівський національний технологічний університет	інші присутні
9	Дмитренко Наталія Василівна	головний спеціаліст відділу екології управління житлово- комунального господарства Чернігівської міської ради	інші присутні
10	Фесюн Генадій Юрійович	заступник директора Державної установи «Чернігівський обласний лабораторний центр Міністерства охорони здоров'я України	замість Донця Миколи Петровича - директора Державної установи «Чернігівський обласний лабораторний центр Міністерства охорони здоров'я України»



11	Зарецька Юлія Петрівна	завідувачка сектору спостережень за забрудненням атмосферного повітря Чернігівського обласного центру з гідрометеорології	член комісії
12	Костенко Ігор Андрійович	Чернігівський національний технологічний університет	інші присутні
13	Купчик Олена Юріївна	Чернігівський національний технологічний університет	інші присутні
14	Осадців Іван Васильович	представник Чернігівської міської організації Української екологічної Асоціації «Зелений Світ», голова комітету Громадської ради при обласній державній адміністрації	член комісії
15	Седячко Валентина Миколаївна	голова комітету з реалізації Програми «Зелене намисто Чернігівщини» Громадської ради при Чернігівській обласній державній адміністрації	член комісії
16	Селюченко Володимир Григорович	начальник управління організації цивільного захисту, інформації та зв'язку Департаменту з питань цивільного захисту та оборонної роботи обласної державної адміністрації	член комісії
17	Синіговець Віталіна Дмитрівна	начальник управління заповідної справи та природних ресурсів Департаменту екології та природних ресурсів Чернігівської обласної державної адміністрації	інші присутні
18	Штінов Віктор Леонідович	заступник начальника – завідувач відділу медичної статистики комунального некомерційного підприємства «Обласний центр інформаційно-аналітичних технологій та пропаганди здорового способу життя Чернігівської обласної ради»	член комісії
19	Чалишев Олексій Володимирович	Заступник начальника оперативного-координаційного центру Управління ДСНС України у Чернігівській області	інші присутні
20	Чікірісова Світлана Володимирівна	головний спеціаліст відділу екології управління житлово-комунального господарства Чернігівської міської ради	замість Гурбика Романа Анатолійовича – начальника відділу екології управління житлово-комунального господарства Чернігівської міської ради інші присутні
21	Шатирко Олена Олександрівна	головний спеціаліст відділу екологічного моніторингу Департаменту екології та природних ресурсів Чернігівської обласної державної адміністрації	інші присутні

Директор Департаменту екології та природних ресурсів Чернігівської облдержадміністрації



Катерина САХНЕВИЧ